SÜRELİDİR
7/1725

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI
(Sn.Güldal AKŞİT)

SAYI : **B.02.0.007/00.** 112 **22.01.2004**
KONU : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: 05.01.2003 tarih ve 4092 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile Adana Milletvekili Prof.Dr.Nevin Gaye ERBATUR'a ait Yazılı Soru Önergesi hakkındaki bilgileri içeren cevap ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Güldal AKŞİT
Devlet Bakanı

Ek: 6 Yazı (2'şer nüsha)

7/1725

SIRA NO : 2
ESAS NO: 7/17 25
EVRAK KAYIT NO : 4106/14526

1- SHÇEK'in ihmal ve istismara uğrayan ya da bu riski taşıyan çocuk ve kadınlara yönelik hizmetlerinin daha etkin ve verimli olmasını sağlamaya yönelik, kolluk hizmetlerini yürüten Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı ile ortak çalışmaları bulunmaktadır.

Bu kapsamda, SHÇEK ile Emniyet Genel Müdürlüğü arasında ihmal, istismar ve suça maruz kalmış olup, polise intikal eden çocuklarla ilgili yasal işlemlerin sürdürülmesi sırasında bu çocuklarla uzman personelin ilgilenmesini öngören bir protokol imzalanarak, Çocuk Bürolarında Sosyal Hizmet Uzmanı görevlendirilmesine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu olarak konu ile ilgilenen sektörlerin ihmal ve istismara uğramış çocuklarla ilgili eğitim seminerlerine katılarak, ihmal ve istismar vakalarına yaklaşım tarzları ve SHÇEK'in ne tür konularda işbirliği sağlayacağına ilişkin bilgi aktarılmıştır.

Bunlar; Adli Tıp Kurumu Başkanlığınca düzenlenen adli tıp kurumu doktorlarına yönelik çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili eğitim semineri, Jandarma Çocuk Suçlarını Önleme Merkezlerinde görevli elemanlarına yönelik eğitim semineri, Barolar Birliğinin Çocuk Hakları Komisyonlarında görevli avukatlara yönelik hizmet içi eğitim semineri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğüne bağlı Bölge Müdürlerinin eğitimi seminerleridir.

Bunların yanı sıra, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutalığının ortaklaşa hazırlamış olduğu "İhmal ve İstismara Uğramış Çocukların Korunması, Desteklenmesi ve Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi" projesi Avrupa Birliği Genel Sekreterliğine sunularak, çocukların korunması ve desteklenmesi amacıyla kamu kurumları arasında işbirliği ve koordinasyonun geliştirilmesi ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi yönünde girişimde bulunulmuştur. Projenin Avrupa Birliği Genel Sekreterliği tarafından resmen onaylanması beklenmektedir. Projenin 2004 yılında hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

İstismara uğramaları ya da bu riski taşımaları nedeniyle kadın konukevlerine yerleştirilen kadınların dışarıdan olabilecek rahatsız edilmelere karşı korunması ve güvenliklerinin sağlanması için kadın konukevi bulunan illerde gerekli tüm güvenlik önlemlerinin artırılması ve meydana gelebilecek olumsuz olaylara müsamaha edilmemesi hususunda İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak, konuya ilişkin ilgili Valiliklere bir Genelge gönderilmesi sağlanmıştır.

7/1725

ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN PROF.DR. GAYE ERBATUR'UN 7/1725-4106 SAYILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN OLARAK KADININ STATÜSÜ VE SORUNLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN VERİLEN YANIT

1998-2002 Yıllarına İlişkin Faaliyetler

- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından yürütülmüş olan "Kadının Kalkınmaya Katılımını Güçlendirme Ulusal Programı" kapsamında, Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi koordinatörlüğünde, şiddete maruz kalmış kadın ve çocuklara hizmet sunan polis memurlarının eğitilmesi amacıyla "Karakoldaki Dostumuz" programı yaşama geçirilmiştir. Bu programla, Ankara Emniyet Müdürlüğüne bağlı karakollarda görev yapan 94 emniyet mensubu eğitimden geçirilmiştir.

- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü katkılarıyla Kırıkkale Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından 2001 yılında Kırıkkale Emniyet Müdürlüğünde görev yapan personelin verimliliğinin artırılması ve bilgilendirilmesi amacıyla 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile ilgili bir konferans verilerek, kadına yönelik şiddet konusunu işleyen spot filmler gösterilmiştir.

- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, valilikler ve sivil toplum örgütleri işbirliği ile Pekin Eylem Platformunda yer alan 8 kritik alana ilişkin olarak toplumun bilinçlendirilmesi amacıyla, 14 Mayıs-14 Haziran 2000 tarihleri arasında 81 ilimizde ve bazı ilçelerimizde 2000 yılı Kadın Toplantıları gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda kadına yönelik şiddet, töre cinayetleri ve kadınların yasal hakları ağırlıklı olarak işlenen konular olmuştur.

- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü tarafından Toplumsal Cinsiyet Eğitim Materyali hazırlanmıştır. Söz konusu metaryelle çeşitli kurum ve kuruluşlara, sivil toplum örgütlerine eğitimler verilmiştir. Genel Müdürlüğe bu konuda gerek kamu kurum ve kuruluşlarından gerekse sivil toplum kuruluşlarından talepler gelmektedir.

- Kadınların ve kız çocuklarının, hakları konusunda aydınlatılması da kadına yönelik şiddeti önlemek konusunda önemli faaliyet alanlarından biridir. Bu alanda Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü kendi çalışmaları yanında, sivil toplum örgütlerinin kadına yönelik şiddet konusunda yaptıkları eğitim programı, film yapımı gibi faaliyetleri de olanakları ölçüsünde desteklemektedir. Bu çerçevede; Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile Ankara Barosu işbirliği ile kadına yönelik şiddeti ele alan, şiddeti uğrayan kadınların başvuracakları merkezleri tanıtan 3 spot film ile Türk Demokrasi Vakfı işbirliği ile 5 spot film yaptırılmıştır.

Yine kadına yönelik şiddeti topluma anlatabilmek amacıyla Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü tarafından 6 spot film ve 1 kısa metrajlı film hazırlatılmıştır.

- Töre cinayetlerinin yasal yaptırımın artırılması ve geleneksel bakış biçiminin değiştirilmesi amacıyla 1999 yılından başlamak üzere çeşitli paneller düzenlenmiştir. İlki Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile Gazi Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü işbirliği ile ikincisi ise bir gönüllü kuruluş olan Kadın Dayanışma Vakfı tarafından Ankara'da "Töre Cinayetleri" konulu panellerde sunulan tebliğler kitap haline getirilmiş, tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelere ve talep eden araştırmacılara sunulmuştur. Yine 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Hayır Günü nedeniyle 2000 yılında Urfa'da Urfa Valiliği işbirliği ile "Töre Cinayetleri" konulu panel düzenlenmiş ve bu konu bütün yönleriyle tartışılmıştır.

- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğünce, şiddet uygulayan aile üyelerine yaptırım uygulanması amacıyla hazırlanan "Ailenin Korunmasına Dair Kanun Tasarısı" hazırlanmış, Tasarı 14.01.1998 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve 17.01.1998 tarih 23233 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasayla aile birliği içinde oluşan sorunların çözümü için boşanma veya ceza verme yöntemine doğrudan başvurmadan bazı ara tedbirlerin uygulanması imkanı getirilmiştir. Ayrıca Kanun, şiddete maruz kalan aile üyelerinin boşanma sonuçlanıncaya kadar korunması amacına da hizmet etmektedir.

Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü yasanın tanıtılması ve etkin bir şekilde uygulanması amacıyla bu konuda 15 bin adet kitapçık bastırılarak 80 il valiliğine, hakimlere, savcılara, barolara, emniyet mensuplarının bilgilendirilmesi amacıyla İçişleri Bakanlığı'na ve sivil toplum örgütlerine gönderilmiştir.

- Kadın-erkek eşitliğini hemen hemen bütünüyle sağlayan Yeni Türk Medeni Kanununun hazırlık sürecinde Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ülkemizin taraf olduğu uluslararası Sözleşmeler ışığında sivil toplum kuruluşları ile birlikte çalışmalar yapmış ve öneriler hazırlamıştır. Hazırlanan öneriler Tasarının kadın-erkek eşitliği bakış açısıyla hazırlanmasında etkili olmuştur. Yeni Türk Medeni Kanunu 22 Kasım 2001 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek 1.1.2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yasa ile getirilen eşit statü kadının aile içinde güçlü konuma getirerek yasal mal rejimi olan "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi" ile mağduriyetinin önlenmesi amaçlanmıştır.

2003 Yılına İlişkin Faaliyetler

- Bir diğer temel Kanun olan, Türk Ceza Kanunu toplumsal değer yargılarını, gelenek ve görenekleri dikkate alan düzenlemeler içermektedir. Türk Ceza Kanunu'nun kadın-erkek eşitliği bakış açısı ile yeniden gözden geçirilmesini gerekli kılan ayrımcı maddeler bulunmaktadır. Bu çerçevede TBMM Adalet Komisyonunun

gündeminde yer almakta olan Türk Ceza Kanunu Tasarısının toplumsal cinsiyet bakış açısıyla gözden geçirilmesi amacıyla; Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü gönüllü kadın kuruluşlarının hukukçu temsilcileri ve üniversitelerin hukuk fakültesi öğretim üyelerinin katılımıyla toplantılar gerçekleştirilmiş, toplantılar sonucunda ortaya çıkan görüşleri içeren rapor TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığına sunulmuştur.

Ayrıca Devlet Bakanı Sayın Güldal AKŞİT başkanlığında Adalet ve Kalkınma Partisi kadın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Alt Komisyonu üyeleri, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ve Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı temsilcilerinin katılımı ile Türk Ceza Kanunu Tasarısının kadına ilişkin hükümlerini değerlendirme toplantısı yapılmıştır. Önerileri içeren rapor TBMM Adalet Komisyonu ile Adalet Bakanlığına iletilmiştir.

TBMM Adalet Komisyonu Alt Komisyonunda Tasarı bütünüyle ele alınmış olup, yeniden düzenlenen maddelerle ilgili çalışmalar izlenmektedir.

7/1725

Adana Milletvekili Prof. Dr. Nevin Gaye ERBATUR'un
Soru Önergesinin Cevabıdır.

Ailenin korunması, desteklenmesi ve refahının artırılması konusunda çalışmalar yapmak üzere Bakanlığıma bağlı olarak kurulan Aile Araştırma Kurumu, aile odaklı birçok etkinliği gerçekleştirerek bu alanda tek kamu kurumu olma özelliğini günümüze dek korumuştur.

Aile Araştırma Kurumu, aileyi kuşatan sorun alanlarında(aile içi şiddet,aile içi çatışmalar, boşanma, çocuk istismarı ve ihmali, kötü alışkanlıklar, uyuşturucu kullanımı v.b) temel ve uygulamalı birçok araştırmayı gerçekleştirerek, bu alanda karar verici ve uygulayıcılara önemli bir veri tabanı ve kaynak olma niteliğini korumuştur. Diğer yandan, sözkonusu alanlarda gerçekleştirdiği sempozyum, panel, şura ve kurultay türü etkinliklerle aile alanında uygulanabilecek politikalara çözüm önerileri üretimine katkıda bulunmuş, bunun yanısıra; aileye yönelik görsel(Tv.filmleri, spot filmler v.b) ve yazılı(bilim, eğitim, tanıtım serisi kitaplar vb) yayınlarıyla, bu alanı kamuoyunun gündemine sürekli taşımıştır.

Bu çerçevede, Aile Araştırma Kurumu, toplumun temel birimi olan aile alanında araştırma yapma, milli bir politikanın üretimi için gerekli olan veri tabanını sağlama konusunda çalışmalar yürüttüğünden; elde ettiği sonuçları, politika haline getirme ve uygulamaya sokma yetki ve gücü bulunmamaktadır. Bu nedenle kurumun, varolan yapısı, kadrosu ve kendisine yüklenilen görevleri bağlamında, uygulayıcı(icrai) bir kurum olmaktan çok, bu alanla ilgili araştırma yapma, politika ve uygulamalar için çözüm önerileri üretme çerçevesinde kaldığı görülmektedir.

Bu çerçevede Aile Araştırma Kurumu, önemli bir kaynak ve potansiyelini aile odaklı politikalara kaynaklık edecek araştırmalara yöneltmiştir.

Bu araştırmaların en önemlilerinden birisi, Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları Araştırması diğeri ise, Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet Araştırmasıdır.

Toplumun temeli olan aileyi derinden etkileyen aile içi şiddet olgusunun irdelendiği bu uygulamalı alan araştırmalarında; kent ve kır ayrımında aile içi şiddetin, sebep ve sonuçlarının yaygınlığının, düzeyinin, görülme biçim ve sıklığının, şiddete uğrayanlarla şiddet uygulayanların şiddet kavramından ne anladıklarının ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Araştırmalarda, eşe karşı fiziksel şiddet, sözlü ve davranışsal şiddet ve çocuklara yönelik fiziksel şiddet olmak üzere üç konudaki şiddet yaygınlığı ölçülmeye çalışılmıştır.

Aile İçi Şiddettin Sebep ve Sonuçları Araştırmasının sonuçlarına göre, bütün gizliliğe rağmen, aile içi şiddet yaygın bir olgu olarak ortaya çıkmıştır. Ailelerin %34'ünde fiziksel şiddete, %53'ünde sözlü şiddete rastlanmaktadır. Çocuklarda ise, fiziksel şiddete rastlanma oranı%46'dır. Şiddete maruz kalanların %80'i yapacak birşeyleri olmadığına inanarak bir çaresizlik içine girmekte ve şiddeti uygulayana karşı pasif bir tutum izlemektedir.

Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet Araştırmasına göre, kadınların %10'u eşlerinden sıksık dayak yediklerini , %12.3'ü ise eşleri tarafından sık sık ve ara sıra hakarete uğradıklarını belirtmişlerdir. Ailelerin %40'ı ise çocuklarını hafif şiddetle dövdüklerini söylemişlerdir.

Araştırmanın genel bulgularına göre, şiddet eğiliminin, eğitim düzeyinin artmasına, aile içi dayanışma, akrabalarla görüşme ve yardımlaşma oranlarının artmasına bağlı olarak azaldığı görülmüştür, Diğer yandan, aile içinde şiddetin kuşaktan kuşağa bir sorun çözme biçimi olarak aktarılması ve yaşam pratikleri içerisinde bunun pekiştirilmesi, şiddetin davranışını ve alanını genişletmektedir.

Bu çerçevede, aile içi şiddetten en çok etkilenen kadınlar ve çocuklar başta olmak üzere aileye korumak için, Meclisimiz 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunu kabul etmiş ve uygulamaya sokmuştur. Bilindiği

gibi. Anayasamızın 41 maddesi, ailenin korunmasını güvence altına almış ve bununla ilgili gerekli kurumları kurmayı ve tedbirleri almayı hükme bağlamıştır.

Yürürlüğe giren bu yasayla, özellikle kadın ve çocukların şiddete karşı korunması hususunda çok önemli yenilikler getirilmiştir. Bu kanun ile hem ailenin bölünmesi ve parçalanmasını engellemek, hem de aile bireylerini şiddet ve kötü muameleden koruyabilmek için tedbirler alınmıştır.

Böylece aile birliği içerisinde oluşan sorunların çözümü için boşanma veya ceza verme yöntemine doğrudan başvurmak yerine, bazı ara önlemlerin uygulanması olanağı getirilmiştir. Bugün birçok Avrupa ülkesinde uygulanmakta olan önlemleri kapsayan ve ülkemiz için bir reform niteliğinde olan bu yasamızla, aile içi şiddet oranlarının önemli ölçüde azalacağı inancındayım.

Burada önemli olan, şiddetin aile içinde ve toplumsal alanda varolma kaynaklarını ve nedenlerini ortaya koyarak, buna yönelik politika, çözüm ve uygulamaları ivedilikle yaşama geçirmektir. Bu çok yönlü ve kapsamlı sorunun çözümü, alanla ilgili kişi, kurum ve kuruluşların işbirliğini gerekli kılmaktadır.

Bu nedenle, Bakanlığıma bağlı Aile Araştırma Kurumu'nun ürettiği araştırma sonuçlarının, elde ettiği birikimlerin, bu alanla ilgili diğer kurumların (Adalet Bakanlığı, SHÇEK, K.S.S, gönüllü kuruluşlar, medya v.b) desteği ve işbirliğiyle bir devlet politikasının oluşturulması için gerekli girişimler başlatılmıştır.